

ZGODNJA DANICA.

KATOLIŠK CERKVEN LIST.

»Danica« izbaja vsak petek na celi polji in veljá po pošti za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vinarjev, za četrt leta 2 kroni. V tiskarni sprejemana za celo leto 6 kron, za 1/2 leta 3 krone, za 1/4 leta 1 krono 50 vin., ako bi bil petek praznik, izide »Danica« dan 1. oprej.

Tečaj LV.

V Ljubljani, 19. decembra 1902.

List 51.

Iskrice.

(Dalje.)

26. Učeniška oblast sv. cerkve.

Namen sv. cerkve je, da ljudi vodi k večnemu izveličanju. Zato je Jezus svoji sv. cerkvi izročil trojno oblast: učeniško, duhovniško in kraljevsko.

Jezus je izročil svoji cerkvi učeniško oblast t. j. izročil ji je vse resnice in ji ukazal, da jih mora čiste in nepokvarjene ohraniti, oznanjevati in razlagati. Preden je v nebesa odšel, govoril je svojim učencem in apostolom: „Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite, učite vse narode . . . učite jih izpolnjevati vse, kar sem vam povedal. In glejte, Jaz sem z vami vse dni do konca sveta.“ (Mat. 28, 18—20.) Potemtakem ima samo katoliška cerkev pravico, da poučuje vernike. Nihče drugi se ne sme drzniti oznanjevati verskih resnic. Zato pravi sv. Pavel Galačanom: „Ko bi Vam angelj iz nebes oznanjeval drugače, nego smo vam oznanjevali, bodi proklet.“ Pismo do Galačanov 1, 8.

Krist je govoril apostolom: „Pojdite po vsem svetu in učite vse narode.“ (Mat. 28, 18.) „Kdor vas posluša, mene posluša, kdor vas zaničuje, mene zaničuje.“ (Luka 10, 16.) Sv. cerkvi je torej naročeno od samega Boga, da oznanjuje in razlaga sv. resnice vernikom. Te pravice ji ne sme nihče kratiti, v izvrševanju te službe mora biti sv. cerkev popolnoma svobodna. Vsled povelja božjega ima sv. cerkev dolžnost povsod med vsemi narodi oznanjevati blagodejne in izveličalne resnice Kristove. V tej sveti službi je ne sme nihče, nobena svetna oblast ovirati in se vtikati v njene zadeve.

A kdo pripada k učeči cerkvi? Pred vsem papež, ki je poglavar sv. cerkve, škofje in mašniki. Škofje so papežu podrejeni, mašniki pa škofom. Vsakdo, ki hoče učiti in razlagati verske resnice, mora biti poslan od svojih višjih pastirjev. (Missio canonica). Nihče ne sme niti na ljudskih, niti na srednjih, niti na višjih šolah, niti v cerkvi imeti verouka brez cerkvenega poslanja. Država ne more dati tega poslanja, ker nima ne oblasti ne pravice. Krist ni govoril Herodu ali rimskemu cesarju: „Pojdite, učite vse narode.“ nego apostolom in njih naslednikom je govoril tako. Kakor nima škof nikake pravice, da bi imenoval častnike ali podčastnike v armadi, prav tako država ne more poslati tega ali drugzega, naj bi šel vere učiti.

Kar sv. cerkev uči, je resnica, kajti cerkev se v verskih in nraavnih naukih ne more motiti, ona je nezmotljiva. Dar nezmotljivosti ima papež skupaj s škofi ali tudi papež sam, kadar kot najvišji učenik in pastir odločuje za vso cerkev o verskih in nraavnih naukih. Toda pomnimo: posamezni škofje niso nezmotljivi, nego škofje so nezmotljivi, kadar so zbrani na vesoljnem cerkvenem zboru in potem papež sklepe takega zbora potrdi. Ni potrebno, da bi bili škofje vsega sveta prisotni, tudi ni potrebna enoglasnost, akopram je zelo želeti enoglasnosti v verskih zadevah. To pa je potrebno, da papež potrdi te sklepe. Kajti papež je vidni poglavar telesa Kristovega, brez glave pa telo ne more ničesar storiti.

Nezmotljiv je papež sam, kadar kot najvišji učenik in pastir odločuje za vso cerkev v verskih in nraavnih naukih. Da je papež v verskih in nraavnih naukih nezmotljiv, to vemo jasno

in določno iz sv. pisma. Samo sv. Petru je rekel Jezus: „Ti si skala.“ S temi besedami je Jezus zagotovil, da bo sv. cerkev trdna, da je nihče ne bo mogel zmotiti, zapeljati ali premagati. In zakaj ne? Zato ker je zidana na skalo, ki je papež. Ali bi bila cerkev nepremagljiva, ako bi ne bil njen temelj tako trden?

Krist je sv. Petru ukazal, da naj pase njegove ovce in jagnjeta . . . Paši moje ovce.“ (Jan. 21, 15. 17.) Po ukazu Kristovem mora Peter voditi svojo čredo na dobro pašo. A slabo bi Krist, pravi Bog, skrbel za svojo čredo, ako bi jo izročil pastirju, ki bi jo vodil na slabo strupeno pašo; ako bi papež svojim vernikom oznanjeval pokvarjeno besedo božjo. Zatorej mora biti pastir nezmotljiv, zakaj ako bi ne bil nezmotljiv, speljal bi lahko vso čredo v krivo vero.

Krist je rekel sv. Petru: „Simon, Simon! glej, satan vas je hotel imeti, da bi vas presejal kakor pšenico. Jaz pa sem prosil zate, da ne jenja tvoja vera; in ti . . . potrdi svoje brate.“ (Luka 22, 31, 32.) Ako Jezus tako odločno in tako brezpogojno moli, uslišan bo tudi gotovo. Krist prosi, da bi Petrova vera ne jenjala in da bi Peter potrdil v veri svoje brate. Peter mora skrbeti za to, da ostanejo v veri neomahljivi, trdni, da se ne dajo zapeljati v zmoto. Ako naj torej Peter druge potrjuje v veri, mora biti sam nezmotljiv, sicer bi sam svojo čredo učil zmote. Ali mar ni bila molitev Jezusova uslišana?

Ne čudimo se, ako napadajo nasprotniki sv. vere v svojih knjigah in spisih prav to versko resnico, saj napadajo in grdiyo s tem katoliško cerkev, in to jim je namen. Toda, kaj nas uči verska resnica o nezmotljivosti papeževi? Nič drugega nego to, da je papež v verskih in нравnih naukih nezmotljiv. Ta resnica je iz sv. pisma in iz zgodovine tako določno dokazana, da ne moremo in ne smemo o tem prav nič dvomiti. Zares, napačno je, ako bi kak nevednež ali zlobnež hotel ljudi zapeljavati in jih motiti, češ da je papež v vseh stvareh nezmotljiv. V stvareh: ki se ne tičejo vere in нравnosti, zmotljiv je papež prav tako kakor drugi ljudje. Zelo smešno bi pa bilo, ako bi hotel kdo trditi, da je nauk o papeževi nezmotljivosti državi nevaren. Mar je Evropa radi tega v nevarnosti? Ta nauk ne zadeva prav nič nobene državne oblike. Ali je kaka država cesarstvo, kraljestvo ali republika, ali ima država kako konstitucijo ali ne: to je to isto. Kakošno je papeževo stalo ob različno vladanih državah? Tako je, da ukaže svojim vernikom, naj so pokorni obstoječim zakonitim oblastem.

Le tedaj ako si hočejo države prilastovati pravico, da bi v verskih in нравnih stvareh ukazovale, tačas povzdigne papež slovesno svoj glas. Takrat prosi, opominja, ustavlja se in se bojuje za stvar božjo. Tako so delali pa že apostoli pred visokim zborom judovskim v Jeruzalemu.

Verski nasprotniki so nauk o papeževi nezmotljivosti vedoma in namenoma zavijali, češ da katoličani papeža obožujemo. Mi katoličani papeža ne obožujemo, a spoštujemo ga, ljubimo ga in mu izkazujemo svojo pokorščino, ker je on vidni namestnik božji na zemlji. Sicer se pa ta nauk tiče bolj njegove papeške službe kakor njegove osebnosti. Pravi neumnik ali zlobnež bi bil tisti, ki bi se drznil trditi, da je papež kot zasebnik nezmotljiv ali da ne more grešiti. Papež, dasi je papež, ostane venderle človek. Vsak, količkaj prebrisan katoličan ve, da ni nezmotljivo to, kar napiše papež kot zasebnik. Ako papež kot zasebni učenjak sestavi kako ktero si bodi knjigo, tedaj nihče ne misli, da so nazori v knjigi nezmotljivi verski nauki. Papež v takem slučaju tudi nima namena tega službeno izreči. Ob kratkem rečeno: Papež je nezmotljiv, „kadar kot najvišji učenik in pastir odločuje za vso cerkev o verskih in нравnih naukih.“ (Katekizem).

Nezmotljiv je papež, vrhovni poglavar sv! katoliške cerkve, namestnik Kristov na zemlji. Sv. Duh ga varuje pred zmoto, kadarkoli odločuje za vso cerkev v verskih in нравnih naukih. Kjer je papež, tam je prava in nezmotljiva cerkev. Kdor je zvest in poslušen otrok sv. katoliške cerkve, lahko mirno in veselo živi, kajti sv. cerkev ga vodi s svojimi nauki po pravi poti proti nebesom. Zato pa vsak verni katoličan posluša in ljubi papeža, Kristovega namestnika na zemlji, ljubi svojega škofa in svoje duhovnike, ker vsi ti so od Boga poslani, da uče in oznanjuje sv. resnice, ki jih je svetu prinesel Bog-človek Jezus Krist. — Dolžnost sv. cerkve je, da uči vernike, a dolžnost vernikov je pa tudi, da poslušajo besedo božjo in po nji žive. O, ko bi ljudje tako živeli, kakor uči sv. cerkev, potem bi ne bilo toliko gorja na svetu, nego ta zemlja bi bila prijetna „solzna dolina“, mala nebesa bi bila zemlja. A po smrti bi njeni bivalci dosegli večna nebesa, kjer bi se brez konca in kraja veselili. Da bi se to zgodilo, zato sklenimo, zvesto in natančno živeti tako, kakor uči sv. katoliška cerkev.

Kapelan A. Merkun.

(Dalje pride.)

„Pridi k nam tvoje kraljestvo.“

(Za adventno dōbo.)

Prošnja „Pridi k nam tvoje kraljestvo“ v „očenašu“ je popolnoma v duhu resnega adventnega časa. Spominja nas namreč ta čas one žalostne dobe, ko je ubogo človeštvo tako željno pričakovalo obljubljenega Odrešenika in klicalo prav kakor molimo v očenašu: „Pridi k nam tvoje kraljestvo!“

Kaj pa pomenijo besede „Pridi k nam tvoje kraljestvo“?

Nekega dne je hotel veroučitelj razložiti v šoli te besede svojim otrokom, in ker so se mu zdeli učenci malo razmišljeni, hotel je preje nekoliko njih pozornost vzbubiti. Dolgo ne more najti zato primerne predmeta. Slednjič zapazi na steni zemljevid, in na njem je bila narisana Evropa z vsemi posameznimi kraljestvi! Hitro pokliče enega izmed učencev k zemljevidu in ga vpraša: „Ali mi veš pokazati, kje da je turško kraljestvo?“ Učenec mu prav kaže na Turčijo. „In kje je Francosko?“ Učenec vé tudi to kakor vsa ostala kraljestva v Evropi. „In kje pa je sedaj božje kraljestvo?“ vpraša nenadoma katehet. Otrok išče nekaj časa po zemljevidu, bere napise, a ne najde ničesa tiskanega o božjem kraljestvu ter pravi slednjič: „Božjega kraljestva ni tukaj, to bode na drugem zemljevidu, o katerem se pa še nismo učili.“

Marsikakemu bi se dandanes prav tako godilo, kakor temu otroku. O vsem bi več vedel, tudi o deželi Hotentotov, kakor pa o božjem kraljestvu. In kako so mislili o božjem kraljestvu farizeji? Tudi ti ga niso videli, dasi je bilo to kraljestvo za njih časa prišlo med nje. Nestrpni so popraševali Krista: Kedaj da bode že vendar prišlo kraljestvo? On pa jim je odgovoril: „Kraljestvo božje ne bode prišlo v zunanjem blesku; kraljestvo božje je znotraj v vas samih.“ Luk. 17. To pa se pravi: Ono človeško srce, ki pripozna Boga Očeta kot svojega Gospoda in mu služi z vdano ljubeznijo, ono srce torej, v katerem sme vladati Bog po svoji volji — tako človeško srce je — Božje kraljestvo. Tako je mislil o božjem kraljestvu tudi sv. Pavel: „Božje kraljestvo“, piše on, „ni jed in pijača, temveč pravica, mir, veselje v sv. Duhu, kajti kdor v teh stvareh služi Kristu, všečen je Bogu in ljudem priljubljen.“ (Rim. 14, 17.)

Ako pa je temu tako, tedaj je prišlo najlpše in največje kraljestvo božje k nam prav v

Odrešeniku sveta. V srcu svojega Sina je vladati mogel Bog Oče po svoji božji volji. Od Njega je lahko vse imel, kar je hotel, tudi to, kar je najtežje. Krist pusti na najstrašnejši način svoje življenje za človeštvo. Ko je stavil Oče tudi ta pogoj na svojega sina, mu je ta ponižno odgovoril: „Tu sem, Oče, Tvoja volja naj se zgodi in ne moja, zgodi se, kakor Ti hočeš.“

Kedaj torej pride k nam božje kraljestvo? Takrat, kadar nimamo nad seboj nikakega smrtnega greha in ako smo pripravljene izpolnovati božjo voljo. Kdor je torej v milosti božji, ta naj se veseli, ker božje kraljestvo je že prišlo k njemu.

Je pa še veliko krajev in dežel, kjer Boga ne pripoznavajo kakor Gospodarja, kjer se ne časti Njegovo ime, kakor se spodobi, nego kjer še vlada vstaja proti Bogu in kjer gospoduje hudobni dub. Zato je vsakega vernika dolžnost, po svojem stanu in svoji moči na trezen način pomagati, da pride božje kraljestvo tudi v srce drugih ljudij. To se pa zgodi najlažje, ako zaupno molimo za izpreobrnjenje grešnikov in zlasti sedaj v svetem adventnem času prav s premislekom kličemo besede: „Pridi k nam tvoje kraljestvo.“

M. K.

O francoski dvorljivosti in vljudnosti.

Dvorljivost se često znači kot izvor izolike. Iz tega sklepajo, da je najdvorljivejši narod tudi najbolj olikan. Dosihmal so si Francozje prisvajali to dvojno prednost. Tako je sodil tudi oni francoski duhovnik, ki je rekel nekoč v propovedi: „Songez, che la charite est la premiere vertu chretienne, et la politesse le premier devoir français. — Pomislite, da je ljubezen do bližnjega prva dolžnost kristijanu in da je dvorljivost prva dolžnost Francozu.“ Ne zna se, zakaj da so Francozi dvorljivejši kot stanovniki drugih dežel. Istina je le, da se na Francoskem nižji slojevi n. pr. rokodelci, mali obrtniki, da še celo posli v občevanju ne le z odjemalci in predpostavljenimi nego tudi med store njih vrstniki, n. pr. na Nemškem, ki je Francoski sosednja zemlja. Francoz je sploh po naravi gibčen, uren, gostobeseden, kakor že to omenja Cezar v knjigi „De bello gallico — o vojski v Galiji.“ Pogosto ponavlja mesto da bi rekel „Vi“ — na-

slove: „Monsieur, Madame, Mademoiselle — gospod, gospa, gospica“. Francozki jezik je že sam na sebi zelo pripraven za razne vrste „prijaznostnih izrazov. Madame de Staël, sloveča hči slovečega finančnega ministra piše: „Francoz še vedno zna govoriti, če tudi mu nedostaje idej; Nemcu pa je vedno več v glavi, kakor izraziti zamore.“ To je tudi istina glede izrazov dvorljivosti. Vrh tega so ondi priljubljene hyperbole. Kedar mi n. pr. pravimo, da nas izredno oveseli obisk, je Francoz že „charmé, ravi, enchanté — presenečen, prevzet, očaran.“ Mi izražamo često prijatelju svoj srčni bol, ker mu ne moremo vstreči; a Francoz je že „désolé — obupan.“ Ako mi pošljemo mnogo prijaznih pozdravov in poklonov, jih je na Francoskem kar na tisoče: „Mille amitiés, mille choses aimables, mille compliments, de milliers de bonnes souhaits — vse mu gre na „tisoče.“

Splošno pravilo je, da dvorljivost koraka vstrie s pravo oliko in da je izvzemši sebičnih motivov, — človek tem dvorlivejši, čim dobrosrčniši je. „Pour être poli, soiez bon“ to se pravi: „Ako hočeš biti dvorljiv, bodi dober.“ — Boljšega uka za dvorljivost pač ni. Iz plemenitega dobrega srca izvirajo lepše manire, najljubeznivejše vedenje.

V novejši dobi tožijo razumni Francozi, da tudi da med njimi če dalje bolj gineva „la vieille politesse — stara olika“ lik drugim starim izročilom. Mlajši rod prezira namreč stare viteške oblike prednamcev, da si bi ga dičile zelo lepo. Seveda civilizacija v 19. veku ni nazadovala. Duševna olika je dandanes vsakemu celo bolj pristopna, kakor poprej. Pač pa blaženje srca silno zastaja za tem napredkom.

V raznih pojavih dvorljivosti se Francoz razločuje od Nemca. V malenkostih je pazlivejši od Nemca. Vselej se n. pr. zahvaljuje poslu, ki mu vežna vrata odpre; na stopnjicah se odkriva vsakemu, ki ga sreča, če ga tudi ne pozna. Na drugi strani se na Francoskem opuščajo mnoge reči. Kar mi n. pr. smatramo za veliko nevljudnost, tam ni običajno. Francoz namreč gosta drugemu gostu nič ne predstavi. Ta navada Francozu obtežuje dolžnosti gospodinjinine ter ovira zabavo in občevanje, posebno ob „dnevih obiskov — jours de reception.“ To je namreč dan v tednu, ob katerem je gospodinja doma, ki je tudi označen na vogalu vizitnice, da ga vsak zna. — V resnici je to praktična odredba v velikih mestih. Drugega drugemu gospa predstavi le takrat, kadar se to želi. A to se le redko dogaja. Pri obisku torej se ljudje razgovarjajo, ne da bi se

poznali; dočim se na nevtralnih tleh, n. pr. na železnici, ne pogovarjajo skoraj nikdar. Kar molče. Na zunaj je Francoz rezerviran. Kedar biva na Nemškem, poznati je na tem, da je v kavarni pokrit, razun da je ondi našel znancev. Glede oblik dvorljivosti v domači družini se Francozi ne ločijo kaj od Nemcev. Tu se izražajo često-krat sorodska čuvstva. Francoz je iznajdljiv v izrazih nežnosti do svojih otrok. Celo Ludovik sveti, je rekal svojemu sinu: „Mon bel fils — moj lepi sin.“ Danes kličejo Francozi otroke „son lapin, son rat, sa chatte blanche — njegovega zajčeka, njegovo podgano, njega belo mačico.“ Tak je tudi do drugih prijateljev in prijateljic. Človeku smeh uide, ko sliši priletne gospe pozdravljati se „ma chérie, ma toute belle, mon amour, ma chère belle — moja ljubljénka, moja krasotica, moja ljubezen, moja ljuba lepota.“ Neka korpulentna gospa, je bila prav žalostna svoje debelosti. V uteho jej je bilo, ako je isto lastnost našla pri drugih. Zato je svoje znanke navadno vsprejemala z vzklikom: „O ma chère belle, que vous avez engraisé — O moja ljuba lepa, kako ste se porežili!“

Poleg jutranjega in večernega poljuba otrok in starišev je tudi še v navadi več ali manj nežno slovo. Tako se pri pozdravu poljubujejo tudi oddaljeneji sorodniki. Dočim se gospe poljubljajo po dvakrat, starejši gospodje mlajše le na čelo poljubijo.

Kar zadeva stala žene v družini, domneval bi človek po daljšem bivanjem med Francozi, kakor da je Francozinja le bolj gospa, Nemka pa gospodinja. V bolj gosposkih meščanskih krogih se n. pr. pri obedu, ako ni gosta, najprvo streže domači gospej, potem gospodu, gouvernanti - vzgojiteljici in potem otrokom. Nemka se često odpove tej prednosti. Dostikrat ona sama možu streže in mu nudi to, kar mu vgaja. Ali pa vsaj najmlajše dete hoče sama oskrbeti; ne všečuje jej, ako ni tako. Ta običaj več ali manj označuje skrbljivost nemške gospodinje, koja je videti ob mnogih slučajih in se kaže v mnogih podrobnostih.

Kakor je v družini, tako je tudi v družbi. Domači gospej se streže najposlednji med navzočimi gospemi, se ve da pridejo možki pozneje na vrsto. Često tudi ona, predenj sama vzame, nudi sosedu jedila. Znano je, da se omoženi Francozinji bolj dvoruje nego omoženi Nemki. Francoske devojke so glede na nemške na nekoliko podredenejem staliu. Mlada Francozinja, ki je bila pred možitvijo pod strogim nadzorstvom, postane kot gospa toliko prosteja ter se

giblje prosteje. To nasprotstvo utegne biti mladim ženam — brez trdnih načel in vere — tudi celo v nevarnost.

Vabila k obedu ali veselici se izdajajo na Francoskem lik naši obliki. N. pr. „Gospod in gospa I. I. prosita gospoda in gospo I. I. za čast, da prideta dne 4. januarija opoludne na obed.“ Praktični Francozje zaznamujejo vedno vizitnici naslov, kar je v velikem mestu potrebno za voznike.

Kako lepo slove vabilo:

„Gospod in gospa I. I. počastujeta se s prošnjo, da pridete na večer dne 14. decembra ter ta večer ondi prebijete.“

Nekedaj je bilo običajno, došle goste naznaniti, to je imena in naslove oklicevati pri vstopu v vsprejemne prostore. Francozom ni lasten nemški pohlep po naslovih. Radi tega še Nемец čestokrat Francoza po pravici zbada. Tako Francoz ne prenese, da bi se ženam prikladala moževa dostojanstva. Ondi se možem tudi le v vradnem občevanju daje polni naslov. Ožje ali intimno znani gospodje se kličejo čisto „docteur, capitaine, colonel — doktor, stotnik, polkovnik“ brez besede „Monsieur“ t. j. gospod. Gospem pa rabi razun do najvišjih dostojanstvenikov, le samo izraz „Monsieur — gospod.“ A posli pa hišnega gospodarja ogovarjajo vedno polnim naslovom. Neolikano je pri Francozu pri odgovoru pristaviti rodbinsko ime. To je le dopustljivo in običajno v številni družbi, kedar se hoče obuditi pozornost do odgovornega in se hoče pomotam priti v okom. Kar velja o uradnikih, to tudi o plemenitajih. Tu zadostuje beseda: Monsieur. Izjema je le, ako ogovarjajo starejše ljudi in se hočejo posebno spoštljivo izraziti. Potem rekajo „Monsieur le Comte, Madame la Marquise i. dr. gospod grof, gospa markiza i. dr.“ — Ti naslovi se vedno rabijo, ako se govori o tretjih osebah v njihovi navzočnosti. Pri večji prijaznosti in zaupljivosti se sme tudi reči „le prefekt, le general“ i. dr. brez pridevka „gospod“.

Pred obedom-diner zbere se družba v salonu. Poprej so obedovali na Francoskem ob 6. uri, zdaj pa še le ob 7. Naši zdravniki bi temu oporekali. Starejši Francozi se danes čisto tudi tožijo: „On dîne aujourd' hui à des heures impossibles — Dandanes se obeduje v nemogočem času.“ Tradicionalne besede; „Madame, est servie — gospa, na mizi je!“ odpro vrata obednice. Hišni gospodar pelje gospó najbolj odlično; tema dvema sledi častni gost z domačo gospo. Domači gospodar in gospodinja si sedeta

nasproti (vis-à-vis). Tema dvema ob desni in levi so častni sedeži najstarejših in najodličnejših gostov. Tem se vedno prišteva duhovnik, dasi je tudi še mlad.

Tudi s kozarci trkajo, kar so se od Nemcev učili. Temu pravijo „triquer“ (nemškega izvora). Napivajo si „A votre santé — na vaše zdravje!“ Napitnice so Francozu običajne in že starodavne.

Žal, da se molitev pred obedom in po obedu bolj opušča. Ni čuda, ker na Francoskem vera precej peša in pravnost propada. Še celo v družinah, ki sploh še izpolnjujejo verske dolžnosti, pozablja se čisto ta stara nabožna navada očetov. Čisto je opaziti, da starejše gospe le nekako skrivaj križ delajo pred obedom, dasi ni ptujega gosta. In gotovo bi odrasli izpolnjevali željo starišev, že njim na ljubo in radi pietete do matere. — Slovenci ohranite staro krščansko navado, da molite pred in po obedu! In olikaneji bote v tem obziru od Francozov. — Po obedu dovede kak drug gost domačo gospo v salon. kjer se servira kava in žganine. O veliki družbi opravi gospa sama vse to; le podpira jo kaka mlajša gospa. Potem se vsedejo gospe okoli kamina v krogu.

Na plesih je običajno predstaviti plesalca plesalcu. Se ve da se dobri ton v desetletjih celo spremeni in to zlasti pri gibčnih Francozih. Težko je naprej določiti na tisoče malenkosti, iz katerih obstaja dvorljivost vsakdanjega francoskega življenja. La Bruyere pravi v tem oziru: „L' on peut definir l' esprit de politesse; l' on ne peut en fixer la pratique t. j.: Razlagati se sicer da duh dvorljivosti, ne pa določiti poraba v posameznih slučajih.“

Najboljše ravnilo za vedenje v družbi bodi nam to, da nam je mero-dajen ozir na želje drugih. Glede na to je zanimiva anekdota izza dobe Ludovika XIV. Na francoski dvor je došel takrat nov angleški poslanik, ki je bil na glasu taktnega in dvorljivega moža. Kralj ga je hotel poskusiti. Povabil ga je na lov. In ko se je kočija pripeljala, dal mu je prednost, ter ga prosil, naj prvi vstopi in sede v kočijo. Lord S. se ni branil časti, niti je ni odklonil. Kar pokoril se je ter je smatral kraljevo vabilo kot povelje, kateremu se ne ugovarja. Kralj sam, ki je bil strokovnjak v dvorljivosti, je potrdil lordovemu vedenju smehljaje opazujoč: „Lord S. je v resnici dovršen kavalir.“

Jako prijetno je občevati z olikanim človekom, zlasti z Francozom. Pisa-

telj teh vrstic je imel sam čast razgovarjati se z francoskim opatom trapistov v Reichenburgu. Se ve da: le unanja olika ne prisoja človeku cene brez notranje vrednosti, brez značaja. Ceno da le ta! A vender le pa tudi le sama zunanja olika ogladi pot do drugih ljudi. Zelo pa se moti, ki gleda le samo na unanje omikano vedenje, pod katerim se skriva včasih hudobno, sprideno in zapeljivo srce. Človek ti zna mnogokrat skriti to, kar leta ter leta nosi po srci. Čuda ni, da je slaven sin isto tega francoskega naroda upal si reči resnične, v bistvu žaložale besede: „Človek ima zato svoj jezik — da umeva zamolčevati svoje misli.“

* * *

Ko smo opisali običaje francoske dvorljivosti, preostaje da omenjamo še nekoliko o vljudnosti. Vljudnost ni prav nič drugega nego ljubeznjivost v vedenju in govorjenju. Se ve da so se s časom v raznih krogih pridružile neke oblike ali običaji. Pravilo v tem bodi kristijanu izrek Kristov: „Karkoli hočeš, da ti drugi storijo stori jim tudi ti, česar pa ti nočeš, da bi ti drugi storili, ne stori jim tudi ti nikdar.“ Krščanska ljubezen je v izrazih iznajdljiva in prikupljiva, ter se vede po Kristovih besedah. Sv. Pavel veleva, da naj nikomur ne kratimo časti, nego jo drug drugemu izkazujemo v obilici („invicem se honore praevenientes.“) Zlasti gre čast predpostavljenim; ki so po Bogu poklicani nad druge in ki opravljajo silno odgovorne in težavne službe. Često se jim pa služba ogreni po odurnosti nekaterih podanikov, ki grešijo zoper dolžno spoštovanje in zoper oliko; na drugi strani pa predpostavljenim služba in pogled otemni po prilizovanju in hinavščini nekaterih podanikov. Zlasti oni taki podaniki so šiba predpostavljenim, ki bližnika očernijo; to so grdi grešniki zoper 8. božjo zapoved. Hinavci so prednikom nevarnejši, nego je kača skrita v zelenji. In le malo malo prednikov je tako dušnomočnih, da so s cela sposobni otresti se priliznikov, ki ližejo na vzgor in pikajo na vspod.

Iznajdljiva ljubezen ve bližniku tudi smrt dragega dopovedati na lep način in sicer tako, da ga preveč ne vstraši. Nevkretni uvodi takim razodetjem, kakor n. pr.: „Nekaj mi je povedati, a se morda ustrašiš i. dr.“ so večini ljudi britkeji, nego jim bo britka resnica sama. Tudi znaj vljudno prošnjo zanikati, kedar bližniku ne moreš vstreči. V tem oziru so diplomati ali državniki jako previdni ter izbirčni v volitvi izrazov v pogovorih in v spisih. Tako na primer je ame-

riški poslanik White izročil meseca februarija leta 1900 angleškemu Salisburyju brzojavko tajnika Haya naslednje vsebine: „Potom prijateljstva sporočam angleškemu zunanjemu ministru, da sem prejel danes brzojavko ameriškega konzula v Pretoriji naznanjujočo, da obe južni afriški vladi prosite predsednika Mac Kinley-a, naj posreduje v sedanji vojski, da se čim preje doseže mir, in da so jednako prošnjo prejeli tudi drugi zastopniki. Ko Vam objavljam to prošnjo, izražam po predsednikovem naročilu nado, da se bo našla pot, ki vodi do miru, ter pridevljem to vest, da je predsednik Mac Kinley pripravljen na kak način sodelovati v dosego miru.“ A Salisbury je odvrnil na to ponudbo, da se sicer izraža priznanje za prijateljsko doposlano menenje, da pa mora sporočiti ameriški vladi, da Anglija ne namerava vsprejeti posredovanja nobene zunanje države.

Vljudnost zahteva, da se na pisma odgovori, bodisi pritrdilno, pojasnilno ali pa zanikalno. Tudi od priprostih ljudi, da so le sočutni kristijanje, dobiva človek znake vljudnosti. Tako n. pr. se je nekdo peljal nekokrat po železnici. Ker je pa veter vlekel in je bil prepih, tiščal si je z ruto usta, da bi se obvaroval prepaha. Sosed opazi in kar sam zapre okno. Taka vljudnost, akopram čisto mala, prija človeku in prikuplja, brezbriznost ali celo brezobzirnost pa neprijetno dirne. Prav tako je neki človek bil radi opravkov prišel v neko hišo. Po dovršenem opravku, je jel nekoliko naletavati dež. Kar domača dekle sama ob sebi ponudi dežnik. Gost je sicer hvaležno odklonil, ker ni bilo sile dežja, a prijetno ga je le iznenadila postrežljivost take vsakdanje, a v srcu vender le dosti izobražene osebe. — Krščanska ljubezen, ki ne išče svojega in je iznajdljiva in postrežljiva, je pač vselej prikupljiva in vljudna, dasi se tudi ne zna vselej obleči v obleko in obliko društvene dvorljivosti. Vljudni človek pa zna nuditi tudi zanikalni odgovor v lepi obleki. Najprej zatrjuje svojo dobro voljo za postrežljivost, potem pa navaja vzroke, kateri mu ovirajo v dejanju postrežljivemu biti. Itak tudi v tem slučaju, ki tirja izposojeni denar, sploh svoj dolg — ve svojo zahtevo predložiti v vljudni obliki. Po dopisnici gotovo ne potirja dolžnika, ker ga takim načinom noče osramotiti. Pismom je zajamčena sicer tajnost; a dopisnica — akopram pismo — ne pozna nikake tajnosti. Ljubezen in vljudnost stavite tudi gotove meje radovednosti, zlasti v rodbinskih zadevah; posebno pa še tedaj, ako so te tajnosti nepovoljne. Zatajevanje in krotenje radovednosti je znak dovr-

šene dvorljivosti in vljudnosti. O koliko take izvedave nevljudnosti opazaš po takozvanih mestno olikanih krogih. Koliko olikaneji so ti v srci bili stari oče, ki so te učili: „Ne glej, dečko, nikoli čez tuji plot; najraje poglej noter v svoje srce*.“

Župnik Alojzij Kummer.

(Koniec prihodnjšč.)

Prvi javni shod

slovenskih ameriških duhovnikov v Št. Pavlu, Minn.
29. oktobra 1902.

(Koniec.)

M. Solnee: „Predlagam, da ukrene odbor naše „Zveze“ vse potrebno za prirejitve slovenskega romanja v Rim in v staro domovino.“ (Predlog sprejet.)

Vrši se volitev odbora. Častni predsednik so: milostna gospoda škofa Jakob Trobec in J. N. Stariha in Msgr. J. F. Buh. Predsednikom je izvoljen: F. S. Šusteršič, tajnikom: Ivan Plevnik, blagajnikom: J. M. Solnee; v eksekutivni odbor: Marko Pakiž (načelnik), Iv. Kranjec in Fr. Jager.

Škof Stariha podeli zbranim svoj nadpastirki blagoslov in Msgr. Buh zaključi sejo z molitvijo.

Shodu so došle sledeče brzovjavke:

Joliet, Ill. — Vdeleženci shoda, delujte K. S. K. Jednoti v čast, narodu v korist!

Za odbor K. S. K. J. M. Vardjan in John Grahek.

Joliet, Ill. — Prost v deželi prosti — vsak skrbij je krušnih — daj nam Bog zadosti — i pastirjev dušnih!

„Amerikanski Slovenec“.

Joliet, Ill. — Novemu slovenskemu škofu slava! Zbranim na shodu: Pogumno v obrambo vere in korist naroda! Golobich, Nemanich, Vardjan, Buh, Legan, Jos. Stukel, Simonich, Gorup.

Po „Amerikanskem Slovenci“.

Greh in pokora.

(Povest.)

(Dalje.)

8. Življenje za življenje.

Po dolgem in napornem potovanju naskoči naš polk Beduine pri Sant Acta. V tem kraji je bilo nekaj le-

*) Vše drugače je, se ve, ako predpostavljene poizvedujejo in povprašujejo radi življenja in delovanja podanikov in svojih podložnih; ker njim gre skrb in čuječnost nad njimi. Brezdvombeno, seve, pa morajo previdno postopati ob tem — ne kakim policijskim načinom. To zadnje namreč vzame na vzgor isto tako vse spoštovanje, kot je brez koristi na vsopod.

senih kolib in par zidanih poslopij. Okoli in okoli se je razprostiralo rodovitno polje, katero je bilo ograjeno z malimi skalnatimi višinami kakor z zidovjem kake trdnjave. Te skalnati hribi so bili deloma obraščeni z grmovjem in s travo, vrhovi pa so bili okrašeni z malim olivnim gozdičem. Na najvišjem griču so imeli ustaši svoj vtrjeni tabor in za gosto pregrajo olivnega gozdiča so imeli svoje zavetje. Ukradene živali in drugi rop so skrivali v kotlu doline. Beduini, katerih je bilo več tisoč, so jezdili po gričih. Francoski general je poslal takoj dve stotnji pešcev, da bi zasledovali sovražnika. Ali strelci so prišli v veliko nevarnost, kajti od vseh strani so letali Beduini na svojih kakor veter hitrih konjih in so streljali na Francoze. Ker na ta način niso mogli prijeti sovražnika na hribu, prejeli ste povelje dve četi jezdecov, pri katerih sta bila tudi trobentač in njegov poročnik, da naj prostor izpraznijo. Najprvo naskočijo jezdeci na konjih, toda uspeh je bil nevgoden. Vsak jezdec je imel seboj živeža za tri dni, za se in za konja. Obleka, plašči, sedla, vse je bilo premočeno, kar je povzročilo še večjo težo konjem. Ko je tedaj dospela prva četa za streljaj daleč od Arabcev, vnel se je ljut boj. 40 mož je bilo takoj mrtvih ter neštivilno ranjenih. Takoj so se mogli umakniti nazaj. Sedaj je dal general znamenje, naj se jezdeci vrnejo. Ali — bilo je prepozno. Druga četa je bila že v skoku na nevarnem hribu, takrat ko bi se bila morala vrniti. Brez da bi bili udarili na sovražnika, prileti jezdecem od nasprotne strani kakor toča krogel iz vseh pušek Beduinov. V tem trenutku pa prihrujejo Tuaretski jezdec, kakor bel oblak na zbegano četo. Krvavo klanje se vname, mož stoji proti možu. Mlademu poročniku Durier so ustrelili konja, on sam pa je obležal obnemogel na tleh. Nekdo skoči s konja, zgrabi poročnika za lase, ter mu nastavi sulico. V tem trenutku pa plane kakor blisek trobentač, ustrelji s samokresom, da pade sovražnik na tla. Sedaj skoči trobentač s svojega sedla, oprosti poročnika izpod mrtvega konja, ter ga posadi na svojega. Poročnik se je temu branil, ali trobentač ga prisili na konja, ter pravi: To ni nič, gospod poročnik! Jaz sem za pot. Lahko pridem tudi peš skozi te pse beduinske; ali vjeli me ne bodo. Vi ste ranjeni, jaz imam pa še zdravo kožo. Ko je začul pogumni konj klic svojega gospoda, skočil je kakor blisk in kmalu je dospel poročnik do svoje čete. Trobentač pa, ko vidi, da je poročnik že iz nevarnosti, se zasmee veselo in mrmra: „Vendar poplačano! Življenje za življenje. Bogu bodi hvala!“

9. Zadnja trobitev.

Poročnik je bil zdaj rešen. Ali pridni trobentač pa vender ni hotel igrati vloge mrtveca, dokler je še živel. Zato pogleda v kolobar in ker ni videl v bližnji nobenega Beduina, splazil se je kakor gašcerica med skalovjem in grmi na strmo steno nekega hriba. Tu je zapazil visoko skalo, za katero se je skrila, da bi videl, kako naj bi prišel zopet k svoji četi. Naenkrat zasliši za seboj strel. Ko se ozre, vidi kako oddelek arabskih jezdecov beži iz svojega mesta, preplašen na drugi hrib. Posrečilo se je Francozom, da so se neopaženo z nekaterimi topovi skrili za neki hrib. Do zdaj zmagoviti jezdec Tiaretski so bili še v vzhodni hriba ter so se pripravljali francosko voj-

ništvo prodreti ter tako ubežati. Ko naš trobentač to zapazi, pleza na vrh neke skale, katera ga je do sedaj varovala. Tako stoji na njej ne meneč se za kroglo, ki so švigale mimo njega. Vzel je trobento v roke ter dal znamenje, naj ves oddelek napade sovražnika. Ko algiški jezdec zapazijo to znamenje, spustijo se brez družega povelja na sovražnika. General ni prav nič vedel, kaj se je zgodilo. Kdo je dal povelje? Nikdo ni vedel tega povedati. Le zadaj za gričem pri sovražniku vidijo nekega trobentača, kako stoji na skali in trobi. General pustil je vso stvar, kakor se je vršila. Obojno konjištvo vdari s strahovito močjo drug na družega tako, da se sprednji konji visoko vzpenjo in prekucnejo. Tako je bila črta Tiarretcev predrta, francoska četa pa je posekala vse, kar je videla pred seboj. Med tem se pešci spuste na vtrjeni grič in z naskokom napadejo sovražne strelce ter jih z bajoneti poderejo na tla. Glasni hura se je zglasil po dolinah in hribih. Zmaga je bila dobljena.

Ali naš pridni trobentač? Kaj je neki z njim? Med bitko in še potem ves čas je stal na skali in trobil na spopad, kakor da bi imel mehove v telesu. Morali so se mu smežati. Ali naenkrat se zasliši strahovito trobenje, potem pa ni bilo nobenega glasu več; le bobnenje kamenja se je začelo in votel padec nekega trupla. Sedaj se pa ni smejal nihče. Vsi, kateri so bili v bližini, prihiteli so v vznožje skali, raz katero je padel pridni trobentač. Pečina prestreljenega granita se je odlomila ter je pomečkala glasbino orodje in prsi trobentaču.

10. Sprava ob smrtni uri.

Ko so ubogega trobentača vsega krvavega vzdignili, je še dihal. Položili so ga tako, da je slonel na gladki skali. Vojaški zdravnik mu je odpel obleko, a videl je takoj, da ni nikakega upanja več. Ko ga vpraša: ali ima še kako željo — zasvetijo se mu oči od veselja. Z veliko težavo pa izpregovori: „Svojega poročnika bi še rad videl.“ Takoj pohiti tovariš, da bi izpolnil trobentaču zadnjo željo. Ko poročnik Durier to sliši, pusti se, če tudi močno ranjen na glavi, prenesti k umirajočemu trobentaču. S prisrčnimi besedami zahvale — ponudi desnico svojemu rešitelju. Ali trobentač umakne z roko nazaj ter govori s težavo: „Še — ne. — Najprvo mi morate — odpustiti —. Jaz sem — pred 16. leti — vzel življenje vašemu očetu — ali — ali — bilo je v pijanosti. Danes pa sem dal življenje Vam.“ Pri teh besedah umirajočega se poročnik prestrašen umakne. Ko trobentač to zapazi, postane še bledeji. Skušal je povzdigniti roki. Solze v očeh je govoril poročniku: „Prosim vas, — rotim vas — odpustite!“ — Poročnik govori z glasom, kateri mu je prihajal iz srca: „Da, da! — Odpuščam vam iz vsega srca! V miru umrite, ljubi prijatelj!“ Prijel je ob teh besedah za roko pridnega trobentača, kateri je vse moči spovzel, da bi poljubil poročnikovo desnico. Od veselja mu je žarel obraz, ko je govoril: „Hvala — moj poročnik — hvala!“ Na to je obrnil oči proti nebu, a vsi okrog stoječi so bili ginjeni do solz. In je nadaljeval: „Gospod poročnik — ako se — vrnete v Oran — povejte — župniku

v bolnišnici — da je imel prav. Jaz umrjem mirno — in zadovoljno — to bode duhovnika veselilo — ker uprav njemu se mi je zahvaliti — za izpreobrnjenje. Da — ljubi Bog — mi je odpustil — to čutim — umrjem brez strahu — toda — hvala Vam — moj poročnik — hvala Tebi — moj Bog!“ — Vestnemu trobentaču je omahnila glava, globoki vzdihljej se mu je izvil iz prsij in bil je — mrtev.

Gospica M. R.

(Konec prihodnjič.)

I. Bratovske zadeve molitvenega apostolstva.

a) Glavni namen za mesec december 1902:

Krepost vere.

b) Posebni nameni:

20.) **Sv. Liberat.** Pregarjana duhovščina na Erancoskem. Šolske sestre. Mohorjani za družbo sv. Cirila in Metoda.

21.) **Sv. Tomo.** Vtrditev verskega prepričanja v slovenskem ljudstvu. Slovenske družine.

22.) **Sv. Demetrij in sv. Honorat.** Vzgoja slovenske mladine. Slovenski učitelji in kateheti.

23.) **Sv. Adam in sv. Eva.** Slovenski možje in slovenske žene. Voljno prenašanje kazni za greh. Zatajevanje telesnih sočutkov.

24.) **Sv. Viktorija.** Sv. oče Leon XIII. in njegov jubilej. Duhovno veselje o praznikih.

25.) **Rojstvo Gospodovo.** Slovenski mladeniči in slovenska dekleta. Sloga v Slovencih. Mir med avstrijskimi narodi.

S.

Škofijska kronika.

Premil. g. knežskof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal 10. novembra na Dunaj k posvetovanju avstrijskih škofov. Povrnil se je v Ljubljano 15. novembra. — Nedeljo 16. novembra je posvetil altar sv. Martina Podsmereko (župnije dobrovske) in blagoslovil popoldne v Rožni dolini pri Viču 19 delalskih domov. — Torek 18. novembra se je odpeljal v Rim ad limina Apostolorum, kamor je došel še isti dan po noči. Drugi dan je maševal pri sv. Petru, potem pri sv. Pavlu i. dr. Sv. oče Leon XIII. ga je vsprejel 24. novembra. Povrnil se je v Ljubljano 30. novembra popoldne preko Tridenta, Briksena in Beljaka. — 2. decembra je blagoslovil novo šolsko stavbo salezijancev na Rakovniku pod Ljubljano. — 5. decembra ga je obiskal mil. g. krški škof Anton Mahnič, ki se je odpeljal 6. decembra. — Nedeljo 7. decembra (nedeljo sv. Nikolaja) je imel slovesno sv. mašo v stolnici in je podelil tudi papežev blagoslov. Popoldne se je odpeljal v Kočevje, kjer je na praznik Brezmadežnega spočetja vzprejel nad 100 deklet v Marijino družbo in podelil ob tej priliki tamošnjemu č. g. katehetu Karolu Gross diakonat.

— s —